

Terijoen hautausmaat ja niiden muistomerkit

Vanha hautausmaa

Terijoen ensimmäinen luterilainen hautausmaa eli Vanha hautausmaa perustettiin vuonna 1905 Ruostesuon mäelle Kivennavan ja Terijoen rajalle Kivennavalle vievän tien varteen. Hautausmaa tuhoutui Talvisodan ensimmäisten päivien aikana ja metsittyi sodan jälkeisinä vuosikymmeninä. Hautausmaan pääkäytävä on edelleen paikannettavissa. Hautausmaan pääkäytävän päässä on Terijoen entisen kirkkoherran Toivo Brummerin leposija. Terijoki-Seura on kunnostanut Vanhaa hautausmaata ja pystyttänyt sinne vuonna 2002 muistomerkin, jotta tulevatkin polvet voisivat hetken hiljentyä esivanhempiansa leposijoilla.

Topografinen kartta 1:20 000, Koordinaatisto WGS84: N/lat: 60.23196, E/lon: 29.77087

Ortodoksinen hautausmaa

Terijoen ortodoksinen hautausmaa sijaitsi Kivennavalle vievän tien varrella ja se lienee otettu käyttöön 1880-luvulla. Se oli käytössä aina Talvisotaan saakka. Vuonna 1901 hautausmaalle rakennettiin Herran Jeesuksen ihmeellisen kuvan kirkko. Sotien jälkeen venäläiset ottivat hautausmaan käyttöönsä ja tuhosivat kirkon sekä hävittivät lähes kaikki hautamuistomerkit, lukuun ottamatta mm. Mihail Herzensteinin suurikokoista hautamuistomerkkiä. Mihail Herzenstein oli moskovalainen professori ja Venäjän duuman jäsen, joka murhattiin vuonna 1906 Ollinpään rannassa hänen viettäessään lomaa Terijoella. Hänet haudattiin Terijoelle, koska hänen ruumiinsa siirto Venäjälle estettiin poliittisista syistä.

Topografinen kartta 1:20 000, Koordinaatisto WGS84: N/lat: 60.21432, E/lon: 29.74148

Uusi hautausmaa

Vanhan hautausmaan käytyä ahtaaksi vihittiin käyttöön vuonna 1928 Uusi hautausmaa, joka sijaitsi Terijoen ortodoksinen hautausmaan vieressä. Sotien jälkeen venäläiset ottivat hautausmaan käyttöönsä viereisen ortodoksinen hautausmaan tapaan ja hävittivät suomalaiset hautamuistomerkit, lukuun ottamatta hukkuneitten kalastajien muistomerkkiä. Tämä muistomerkki pystytettiin vuonna 1937, kun Suomenlahdella hukkui viisi kalastajaa syysmyrskyssä. Vuonna 1997 löytyi, korjattaessa zelenogorskilaista tietä, suomalaisia 1920 – ja 1930- luvuilta peräisin olevia hautakiviä. Hautakiviä oli käytetty tien reunakivinä. Näistä kivistä Terijoki-Seura ja Teri-Säätiö pystyttivät Uudelle hautausmaalle kalastajien muistomerkin ympärille muistolehdon vuonna 1998.

Topografinen kartta 1:20 000, Koordinaatisto WGS84: N/lat: 60.21284, E/lon: 29.73665

Kellomäen ortodoksinen hautausmaa

Kellomäen ortodoksinen hautausmaa sijaitsi Haukijärvelle vievän tien varrella ja se lienee otettu käyttöön huvila-asutuksen levittyä Kellomäelle 1900-luvun alkuvuosina. Hautausmaa oli käytössä aina Talvisotaan saakka. Sotien jälkeen venäläiset ottivat hautausmaan käyttöönsä ja hävittivät kaikki hautamuistomerkit. Tunnetuin sotien jälkeen hautausmaalle haudattu venäläinen on vuonna 1966 kuollut runoilija Anna Ahmatova.

Topografinen kartta 1:20 000, Koordinaatisto WGS84: N/lat: 60.20398, E/lon: 29.79882

Kuokkalan Tulokkaan hautausmaa

Elokuun 18. pnä 1912 jumalanpalveluksen yhteydessä vihittiin tarkoitukseensa Tulokkaan kylässä Kuokkalan ja Haapalan kyläläisten hautausmaa. Viimeiset suomalaiset vainajat haudattiin tälle hautausmaalle juuri ennen Talvisodan syttymistä. Sodan jälkeen venäläiset ottivat hautausmaan käyttöönsä ja nykyään hautausmaalta voi löytää ainoastaan muutamien suomalaisten hautamuistomerkkien jäänteitä. Terijoki-Seura ja Teri-Säätiö rakensivat hautausmaalle muistomerkin, joka paljastettiin vuoden 2005 juhlamatkan aikana.

Topografinen kartta 1:20 000, Koordinaatisto WGS84: N/lat: 60.19100, E/lon: 29.88377

Sankarivainajien muistomerkki

Jatkosodan aikana perustettiin luterilaisen kirkon pohjoispuolelle sankarihautausmaa, joka vihittiin käyttöönsä vuonna 1944. Vuosien 1941 – 1944 aikana haudattiin tähän hautausmaahan 75 terijokelaista sankarivainajaa. Jatkosodan jälkeen venäläiset poistivat ristit ja tekivät alueesta puiston. Vuonna 1993 Terijoki-Seura ja Teri-Säätiö pystyttivät paikalle muistokiven, johon on kaiverrettu kaikkien paikalle haudattujen sankarivainajien nimet. Vuonna 1922 pystytetty ja Terijoen menetyksen jälkeen tuhottu Evert Porilan veistämä Vapaussodan sankaripatsas sijaitsi kirkon eteläpuolisella alueella.

Topografinen kartta 1:20 000, Koordinaatisto WGS84: N/lat: 60.19574, E/lon: 29.70559

Hautausmaiden koordinaatit on otettu Maanmittauslaitoksen ylläpitämältä Karjalan kartat sivustolta (www.karjalankartat.fi) ja sivustolla olevalla palvelulla voi etsiä hautausmaiden sijaintipaikat sivustolla olevalta topografiselta 1:20 000 kartalta. Sivustolla olevasta aineistosta saadut koordinaatit eivät ole täysin tarkkoja ja siitä johtuen koordinaatit saattavat osoittaa eri kartoilla eri pisteitä.